קיח א מיי' פי"ח מה"ש מומאת מת הלכה ח' ג:

קיט ב ג מיי' פי"ג מהלכות אבות הטומאות הלכה יג:

קכ ד ה ו מיי' פ"ח מה"ש כלי כלים ה:

מגנה

נסיונות ל"ש המקורות בענין מי שנר שומאה על אוהל הראש

אינהו (יוסי בן יועזר ויוסי בן יוחנן) רבנן דפ' שנה (אושא)

אלא אתו "אינהו גזור אגושא לשרוף ואאוירא ולא כלום ואתו רבנן דפ' שנה גזור אאוירא לתלות למימרא (ה) דתדא גזירתא הוה לשריפה *והאמר אילפא ידים תחלת גזירתן לשריפה-ידים הוא דתחלת גזירתן לשריפה הא מידי אחרינא לא? אלא אתו אינהו גזור אגושא לתלות ואאוירא ולא כלום,ואתו רבנן דפ' שנה גזור אגושא לשרוף ואאוירא לתלות ואכתי באגושא גזור *דתנן: על ו' ספקות שורפין את התרומה על ספק בית הפרס,ועל ספק עפר הבא מארץ העמים,ועל ספק בגדי עם הארץ,ועל ספק כלים הנמצאין,ועל ספק הרוקן,ועל ספק מי רגלי אדם שבנגד מי רגלי בהמה-על ודאי מגען *(ועל) ספק טומאתן שורפין את התרומה,ר' יוסי אומר אף על ספק מגען ברה"י שורפין וחכ"א ברה"י תולין ברה"ר טהורין ואמר עולא אלו ו' ספיקות באגושא התקינו? אלא אתו אינהו גזור אגושא לתלות ואאוירא ולא כלום ואתו רבנן דשמנים שנה גזור אידי ואידי לתלות ואתו באגושא גזור אגושא לשרוף ואאוירא כדקאי קאי: דכלי זכוכית מ"ט גזור בהו רבנן טומאה? א"ר יוחנן אמר ר"ל הואיל ותחלת בריאתן מן החול שוינהו רבנן ככלי חרס אלא מעתה הא להן טהרה במקוה אלמה תנן ואלו יחרצין בכלים הזפת והמר בכלי זכוכית? הכא במאי עסקינן כגון שניקבו והטיף לתוכן אבר.ור"מ היא דאמר *הכל הולך אחר המעמיד *דתניא *כלי זכוכית שנקבו והטיף לתוכן אבר אמר רבן שמעון ב"ג: ר"מ מטמא וחכמים מטהרין אלא מעתה

תרומה הנוגעת בגוש הטמא

דתתיקה

דזמלוכות דמלכי חרס

לא

אתו לינהו גזור לגושא לשרוף כו' • וקשה דמכלי זכוכית לא תיקן כלום לפי' המסקנא דהא ליכא למימר דמעיקרא גזור לחזכוכית לתלות ולכסוף גזור לשרוף כדמסקינן לגמן דעבוד רבנן היכרא דלא ליטרוף עליה תרומה וקדשים וי"ל דדוקא בטומאת גבן אמר לקמן דאין שורפין תרומה וקדשים דאיט ממא אלא משום דמדמי להו לכלי מתכות אבל שאר טומאות המטמאין מתורת כלי חרס שפיר שורפים תרומה וקדשים דהא דמו לגמרי לכלי חרס וכן בלאו הכי צריך לפרש כן לקמן ולספרים דגרסי הכא אלא מעיקרא גזור ולא קבלו מייניה ואתו רבנן דשמנים שנה וגזרו וקבלו מייניה למימרא דחדא גזרה הוא לשרוף והאמר אילפא כו' אתי שפיר דכלי זכוכית נמי בטיטא קמא תיקן: **ואאוירא** לתלות • תימה דתנן במסכת אהלות (פ"ב מ"ג) אלו מטמאין במגע ובמשא ואלו באהל עצם כשעורה ואדם העמים יו"ל דהתם מיירי כגון שהביא עפר מארץ העמים לארץ ישראל אי נמי כר' שמעון דאמר *קברי עכו"ם אין מטמאין באהל דלא החמירו בארץ העמים יות' מקבריהם ועוד תיקן דהתם משנה כשנית קודם גזירה שגזרו על אוירה אלא על גושא בלבד וכן משמע מדקאמר על גושא לתלות ועל אוירה ולא כלום ואמאי קאמר ועל אוירה ולא כלום לימא דמעיקרא גזרו על תרוייהו לתלות ולכסוף גזרו על גושא לשרוף ועל אוירה כדקאי קאי אלא משום דמוכח ממתניתין דאהלות דמתחלה כשגזרו על גושא לא גזרו על אוירה והא דבעי בגזיר בפרק כהן גדול (דף לד: ושם) אדרן העמים משום אוירה גזרו עליה או משום גושא גזרו עליה הא פשיטא דאוירה נמי גזרו כדקאמר הכא אלא התם ה"פ משום אוירה (ג) גזרו עליה שלא יכנס באויר ארץ העמים בשום ענין אפי' ע"י שידה תיבה ומגדל או משום גושא שהוא מאהיל על הגוש כגון ע"י שידה תיבה ומגדל טהור*: אומר ר"י דאפי' איכא ספקות יותר שורפין את התרומה עליהן כגון סככות ופרעות וכיוצא באלו הכא לא חשיב אלא הכא דתקינו באגושא: **על** ספק בית הפרס • נראה לר"י דמיירי בשדה שנחרש בה קבר דטהור מדאורייתא ולא חיישינן לעצם כשעורה ולא היי אלא מדרבנן אבל שדה שחבר בה קבר הוי ספיקא דאורייתא כדמוכח במ"ק (ד' ה:) וא"כ לחכמים אמאי קאמרי אף ספק מגע ברשות היחיד תולין והתנן בפ' ו' דטהרות דכל ספקות ברשות היחיד טמא: **ועל** בגדי עם הארץ • דגזרו עליהם שיהיו כזבין לכל דבריהם ואפילו רוק שלו טמא דאמר בפ' בתרא דחגיגה (ל' כג:) גזירה משום ליטרא דעם הארץ ואפילו טמא מת רוק שלו ליט טמא אלא שעשאוהו כזב נבל מהיסמו ומדרס אלא גזרו עליו כדתנן במסכת טהרות (פ"ז משנה ו) דקתני התם בגגבים שנכנסו לבית אין טמא אלא מקום רגלי הגגבים ומה הן מטמאין אוכלים ומשקין אבל כלי חרס המוקף למיד פחיל ומשכבות ומושבות טהור ואם יש עמהן נכרי או אשה הכל טמא ובהגיזקין (נגעים דף סח: ושם) משמע נמי הכי דפריך ולישוש שמא חסיסם אשתו נדה משמע דהוא איט טמא בהיסם ועל ספק רוקן נמי דקאמר דחיישינן שמא של עם הארץ הן שרוקו טמא הייט כדפרישיט ולא כפ"ה דפירש דבגד ע"ה טמא דחיישינן שמא ישבה עליו אשתו נדה: **ועל** ספק מי רגלי אדם שבנגד מי רגלי בהמה-פ"ה דספק ספיקא הוא וקשה דבפרק בנות כותים (נדה דף לב: ושם) תנן דאין שורפין עליהן תרומה מפני שטומאתן בספק ורמינהו על ו' ספקות שורפין כו' ומשני דמתני' דהתם מיירי דאיכא ספק ספיקא ומש"ה אין שורפין ולפירוש הקונטרס הא על ספק מי רגלי אדם שורפין אע"ג דהוי ספק ספיקא ונראה לר"י דנקט מי רגלי בהמה משום דכשהן זה אצל זה הן ניכרות מפי שהן של אדם וליכא אלא ספק אחד: **אלמה** תנן אלו חולין בכלים • וליכא למימר דהיא טבילה בכלים חדשים מיירי כשקונים מן הנכרים כדאמר בסוף מסכת ע"ז (דף עה:) דצריכי טבילה דהא קתני סיפא בפ"ט דמסכת מקוואות (משנה ה) על השלחן ועל הטבלא ועל הדרגש (ועל הדולבקי) חולין: **ורבי** מאיר היא דאמר הכל הולך אחר המעמיד • ובפרק במה אשה (לקמן דף נפ:) דקתני שהיה רבי נחמיה אומר מייתי הכא דהכא קרי מעמיד זה מה שטתגין לתוכם והתם קרי מעמיד דבר המעמיד כלי עצמו כגון עמודי סולם שמחברים את השליבות: **וחכמים** מטהרין • ואם תאמר והיכי מוכח מהכא דרבי מאיר סבר הכל הולך כו' דילמא הא דמטמא ר' מאיר משום דחשיב סתימה מעלייתא ומסמא מדין כלי זכוכית ולא מדין כלי מתכות ובכלים לא חשבו ליה סתימה מעלייתא ולכך מטהרים לגמרי ויש לומר דמסתבר ליה דלכולי עלמא הוי סתימה מעלייתא ופליגי דר' מאיר מטמא מומאה דאורייתא מדין כלי מתכות דסבר הכל הולך אחר המעמיד וחכמים מטהרין מדאורייתא אבל מדרבנן מיהא טמא לפי שגזרו על כלי זכוכית דסתימה מעלייתא היא אבל אין לפרש דרבנן מטהרין

אמר ר"י דאפי' איכא ספקות יותר שורפין את התרומה עליהן כגון סככות ופרעות וכיוצא באלו הכא לא חשיב אלא הכא דתקינו באגושא: **על** ספק בית הפרס • נראה לר"י דמיירי בשדה שנחרש בה קבר דטהור מדאורייתא ולא חיישינן לעצם כשעורה ולא היי אלא מדרבנן אבל שדה שחבר בה קבר הוי ספיקא דאורייתא כדמוכח במ"ק (ד' ה:) וא"כ לחכמים אמאי קאמרי אף ספק מגע ברשות היחיד תולין והתנן בפ' ו' דטהרות דכל ספקות ברשות היחיד טמא: **ועל** בגדי עם הארץ • דגזרו עליהם שיהיו כזבין לכל דבריהם ואפילו רוק שלו טמא דאמר בפ' בתרא דחגיגה (ל' כג:) גזירה משום ליטרא דעם הארץ ואפילו טמא מת רוק שלו ליט טמא אלא שעשאוהו כזב נבל מהיסמו ומדרס אלא גזרו עליו כדתנן במסכת טהרות (פ"ז משנה ו) דקתני התם בגגבים שנכנסו לבית אין טמא אלא מקום רגלי הגגבים ומה הן מטמאין אוכלים ומשקין אבל כלי חרס המוקף למיד פחיל ומשכבות ומושבות טהור ואם יש עמהן נכרי או אשה הכל טמא ובהגיזקין (נגעים דף סח: ושם) משמע נמי הכי דפריך ולישוש שמא חסיסם אשתו נדה משמע דהוא איט טמא בהיסם ועל ספק רוקן נמי דקאמר דחיישינן שמא של עם הארץ הן שרוקו טמא הייט כדפרישיט ולא כפ"ה דפירש דבגד ע"ה טמא דחיישינן שמא ישבה עליו אשתו נדה: **ועל** ספק מי רגלי אדם שבנגד מי רגלי בהמה-פ"ה דספק ספיקא הוא וקשה דבפרק בנות כותים (נדה דף לב: ושם) תנן דאין שורפין עליהן תרומה מפני שטומאתן בספק ורמינהו על ו' ספקות שורפין כו' ומשני דמתני' דהתם מיירי דאיכא ספק ספיקא ומש"ה אין שורפין ולפירוש הקונטרס הא על ספק מי רגלי אדם שורפין אע"ג דהוי ספק ספיקא ונראה לר"י דנקט מי רגלי בהמה משום דכשהן זה אצל זה הן ניכרות מפי שהן של אדם וליכא אלא ספק אחד: **אלמה** תנן אלו חולין בכלים • וליכא למימר דהיא טבילה בכלים חדשים מיירי כשקונים מן הנכרים כדאמר בסוף מסכת ע"ז (דף עה:) דצריכי טבילה דהא קתני סיפא בפ"ט דמסכת מקוואות (משנה ה) על השלחן ועל הטבלא ועל הדרגש (ועל הדולבקי) חולין: **ורבי** מאיר היא דאמר הכל הולך אחר המעמיד • ובפרק במה אשה (לקמן דף נפ:) דקתני שהיה רבי נחמיה אומר מייתי הכא דהכא קרי מעמיד זה מה שטתגין לתוכם והתם קרי מעמיד דבר המעמיד כלי עצמו כגון עמודי סולם שמחברים את השליבות: **וחכמים** מטהרין • ואם תאמר והיכי מוכח מהכא דרבי מאיר סבר הכל הולך כו' דילמא הא דמטמא ר' מאיר משום דחשיב סתימה מעלייתא ומסמא מדין כלי זכוכית ולא מדין כלי מתכות ובכלים לא חשבו ליה סתימה מעלייתא ולכך מטהרים לגמרי ויש לומר דמסתבר ליה דלכולי עלמא הוי סתימה מעלייתא ופליגי דר' מאיר מטמא מומאה דאורייתא מדין כלי מתכות דסבר הכל הולך אחר המעמיד וחכמים מטהרין מדאורייתא אבל מדרבנן מיהא טמא לפי שגזרו על כלי זכוכית דסתימה מעלייתא היא אבל אין לפרש דרבנן מטהרין

[לעיל יד:]

נדה לג: סכרת פ"ד מ"ה

[ינמות פח.]

[ל"ל שרוא וכן איתא בנמנה]

הגהות הב"ח

(ה) נמרא למימרא דתתלה חדא גזירתא:

(ג) רש"י ד"ה אתו אינהו ויוסף:

(ג) תוס' ד"ה ואאוירא וכו' ה"פ משום אוירא ממש גזרו:

מקוואות פ"ט (משנה ה)

[לקמן פ.]

כ"ה יט. פ"ש

גליון השס"ם

גמ' ושל ספק בגדי פ"ה. מי' נדה דף לד ע"א תוד"ה חוזו: שם דתכי' כלי זכוכית. מיין פרק בתרא דכלים מ"ג: תוס' ד"ה ואאוירא וכו' וי"ל דהתם מיירי כגון שהביא עפר. מי' סנהדרין די"ב ע"א תוס' ד"ה מושבין:

ר"מ מטמא וחכמים מטהרין אלא מעתה

תוספות לא

ר"מ מטמא • הואיל ושוינהו ככלי חרס: אלא מעתה

ר"מ מטמא • הואיל ושוינהו ככלי חרס: אלא מעתה

מקוואות פ"ט (משנה ה)

[לקמן פ.]

כ"ה יט. פ"ש

מ"ר פ הוספות ניסין ת: ד"ה דגזרו]

רבינו חננאל

נושה שהוא קרקע עצמו כדכתיב (לעיל ז) ונרש עפר לחלות כלומר שומאתה בספק לפיכך קדשים הנוגעים בה תולין לא אוכלין ולא שורפין ועל אוירן ולא כלום כלומר אם נכנסה התרומה בשדה תיבה ומגדל ולא נחה בקרקע חצה לארץ אלא באוירה ולא כלום ורבנן דשמעתי' שנה גזרו על אוירה נמי לתלות ואתו רבנן דבאושא גזרו תרומה שנגעה בנרש חצה לארץ לשרפ:ועל אוירה כדקאי [קאי] לתלות. על כלי זכוכית פ"ש גזרו יוסי בן יועזר ויוסי בן יוחנן פ:מאה בתן א"ר שמעון בן לקיש הואיל ותחלת בריתן מן החול שוינהו רבנן ככלי חרס ואקשינן אם ככלי חרס הן לא ישתרו במקוה אלמה תנן ואלו חרצין בכלים הזפת והמר בכלי זכוכית שניקבו והטיפו לתוכן אבר ופתם תנקב והעמיד המשקין מלצאת ור'